

DOMOLJUB

Iznajna vseh četrtak. Cena mu je
4 K na leto. (Za Nemčijo 4 K, za
Ameriko in druge tuje države 6 K.)
— Posamična številka se prodaja
po 10 vinarov.

Slovenskemu ljudstvu v pouk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo: Uredništvo
„Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva
ulica. Naročnina, reklamacije in in-
serati pa: Upravištvu „Domoljuba“,
— Ljubljana, Kopitarjeva ulica. —

Štev. 8.

V Ljubljani, dne 24. februarja 1916.

Leto XXIX.

Pridelovanje sladkorja.

Poleg lesa je za gospodarstvo v naši državi po vojski najvažnejši sladkor, in sicer zavoljo tega, ker sladkorja po vrednosti še več kakor lesa prodamo v tuje države. Zadnja leta se bližamo že vrednosti 300 milijonov kron, za katero izvozimo sladkorja drugam: leta 1913. n. pr. smo prodali sladkorja v druge države za 290 milijonov kron.

Ta reč ni vedno tako dobro kazala kakor zdaj. Leta 1854. se je n. pr. samo 2 milijona 800.000 q pese pridelalo za sladkor. Takrat se je s tem pokrila samo ena tretjina tega, kar smo v državi sladkorja sami potrebovali; ta potreba je znašala okroglo pol milijona kvintalov. Drugo smo morali kupiti drugod. Leta 1890. se je pa že 68 milijonov 600.000 q pese porabilo za sladkor in ta številka se je dvignila zadnja leta na 100 do 127 milijonov kvintalov. Prezreti ne smemo, da imamo pri nas na sladkor ogromni davek in da torej ta velika fabrikacija sladkorja daje dober zaslužek neštetim poljedelcem za peso, njihovim delavcem, delavcem po sladkornih tovarnah in rafinerijah, veliki trgovini prinaša veliko denarja iz tujih držav, pa tudi daje državni blagajni ogromnih dohodkov. Reči pa moramo tedaj, da bo težko dobiti v naši državni polovici novih pokrajin, kjer bi se sadila pesa za sladkor. Na Češkem, Moravskem, v Šleziji in Dolnji Avstriji se je vsa zemlja, ki je za to sposobna, že porabila. Mogoče je misliti še na Galicijo, in morda, kakor se je svojčas nekaj govorilo in pisalo, kedaj tudi na naše barje in morda še na par drugih pokrajin naše ožje domovine. Pri pesi vidimo prav posebno, kako gre napredek v pridelovanju in kmetijski napredek sploh roko v roki s cenami, za katere

se pridelek proda. Popolnoma nespametno je misliti, da bi se ljudje splošno poprijeli poljedelskega napredka v kakršnikoli stroki, če ne bi bilo za nje dokazano, da jim ta napredek več nese. Zavoljo lepih govorov in besedi ali navduševalnih spisov in knjig se bo premaknil le malokateri poljделец. Kmet se nima časa ukvarjati z negotovimi poizkusi. To naj delajo razne strokovne družbe, ki naj stopijo predenj šele potem, ko so kako reč že natanko preizkusile in morejo izkazati, da se dobro izplača. Pri pesi je bilo poljedelca lahko pridobiti za napredek, ker je na ceni, ki jo je dobil za peso, natančno poizkusil, koliko večja je, če je njegovo pridelovanje napredno. Zato je pa prišel zdaj že tako daleč, da je le težko mogoče, da bi se vsebina sladkorja v pesi zvišala. V tem oziru smo si z Nemci na enaki stopnji, medtem ko Nemci na 1 ha. kakor je znano, žita mnogo več pridelajo, kakor pri nas; pač pa so Ogrji, kakor v vseh drugih rečeh, tudi tukaj nazadnjaški. Pri njih nobena panoga kmetijstva in tudi pridelovanje pese ni na taki stopnji, kakor je pri nas ali celo na Nemškem. Ogrji bi svojo zemljo sploh lahko veliko bolj izrabili, kakor jo, in s tem za se več zaslužili, obenem pa preskrbeli v vsakem slučaju dovolj hrane za državo in še pridelali poljedelskih pridelkov za izvoz v tuje države. Kako je s sladkorjem, naj povedo številke. Leta 1914. smo v naši državni polovici proizvedli 11.700.000 q sladkorja, na Ogrskem pa samo 4.500.000. Zadnje leto, katero smo mogli izvažati (1913/14), smo v naši državni polovici izvozili 6 milijonov kvintalov sladkorja, sami smo ga porabili 5.200.000; na Ogrskem so pa porabili 1.600.000 q, torej sorazmerno znatno manj kakor pri nas in jim je prišlo na izvoz 3.500.000 kvintalov.

Dasi pri nas nimamo sladkorne obrti, je vendar za vsakega, kdor se peča z gospodarskimi vprašanji, ta reč silno važna,

ker nam kaže, kako je iz poljedelske strani obrti postala tekom let samostojna velika obrt, ki jo smemo glede na izvoz imenovati za nas, zlasti po vojski, najvažnejšo. Še zdaj sta poljedelstvo in sladkorna obrt tesno zvezani med seboj. Mnogo sladkornih tovarn je v Avstriji, pri katerih imajo deleže samo ali vsaj po večini kmetje, ki dajejo obenem peso v tovarne, ki so jih začeli veliki kapitalisti, in ki jih sami vodijo, kateri so pa obenem nakupili velika zemljišča, da na njih za svojo obrt pridelujejo vsaj del potrebne pese. Nekaj časa se je zdelo, da bo kapitalist močnejši od pridelovalca pese in bila so leta, v katerih je bil poljделец res popolnoma odvisen od tovarne, takorekoč njen suženj. Toda sedaj so organizacije pridelovalcev pese tako močne, da se brez njih ali proti njim ne da nič narediti. Preden sklenejo tovarne nove pogodbe s poljedelci, so navadno dolgotrajna pogajanja, ki pa pri njih poljedelci navadno pridejo na svojo ceno. Ta mesec so bila taka pogajanja na Dunaju in kolikor smo zvedeli, se je z ozirom na neprimerno večje stroške pri pridelovanju obljubilo za 100 kg po 5 do 6 kron več nego doslej. To pomenja seveda, da se bo, ko se prične pridelovati nova pesa, sladkor znatno zvišal.

Sladkorna obrt naj nas uči, kako je treba obrtno delo vezati s kmetijskim in torej pri nas najpreje podpirati tiste obrti, ki se naslanjajo na domačo zemljo in njene pridelke. Kakor smo v zadnjem članku to misel povedali o lesu, tako jo danes ponavljamo na splošno. Upamo, da bo večja množina denarja omogočila ustanovitev potrebnih, gibčnih, pametno vojenih denarnih zavodov, ki nam bodo v povedanem smislu orali na gospodarskem polju ledino in nam pripravili boljšo prihodnost.

Pregled po svetu.

Bolgarski kralj pri našem cesarju. Dne 14. t. m. je nagovoril v Schönbrunnu cesar Franc Jožef bolgarskega kralja. Naglašal je, da bo skupno prelita kri zaapečatila prijateljstvo, simpatijo in spoštovanje med obema državama. Kralj Ferdinand se je zahvalil na sprejemu in za podeljeno mu čast maršala. Izrazil je, da bomo stali skupaj v boju za naš obstoj in svobodo sveta, dokler se ne doseže trajen, časten mir, ki nas oškoduje za velikanske žrtve in nam dovede srečno, blagodejno bodočnost.

Bolgarski odlikovanja. Bolgarski kralj je podelil našemu cesarju hrabrostni križ I. in IV. vrste, prestolonasledniku Karlu Franc Jožefu red sv. Cirila in Metoda z verzico in hrabrostni križ IV. vrste, avstrijskemu zastopniku v Sofiji pa hrabrostni križ III. vrste.

Romunski državnik Peter Carp za vojsko z Rusijo. Časopisi objavljajo izjavo Carpovo, ki je rekel: Mi hočemo vojsko z Rusijo, ker hočemo premagati našega dednega sovražnika in si priboriti Besarabijo od Hotina do morja in od Pruta do Dnestra. Besarabija je naša last. Za bodočnost potrebujemo Odeso. Zato vojsko z Rusom!

Nikita se je naveličal Francije. Črnogorski kralj Nikolaj je naprosil francosko vladu, naj mu dovoli, da sme bivati v kaki nevtralni državi. Francija bi mu dovolila preselitev v Ameriko; Nikolaj bi pa raje šel v Švico. Na noben način noče ostati do konca vojske na Francoskem.

Mirovni predlog papeža Benedikta XV. Papež je državam četverosporazuma ponudil posredovanje za mir. Vlade entente so to ponudbo najljubše, pa tudi odločno zavrnile.

Ministrski svet v Rimu. Po odhodu Briandovem so se vsi italijanski ministri sešli 15. februarja k posvetu. Govorili so o enotnosti vojnih podjetij, kakor tudi o konferenci, ki naj se skliče v Pariz. — Nekateri zahtevajo, naj gre h pariškemu posvetovanju Cadorna sam.

Sodba nevtralcem o Italiji. Ko je izbruhnila vojska, je bila Italija še članica trozveze. Ker je napovedala Avstriji vojsko, ko je dolgo cincala, je prelomila tako mrzlo zvestobo, postavlo, poštenost in vest, da svet kaj takega še ni doživel in je moralo vzbuditi to povsod posebno čuvstva, kjer še obstoja zmisel za moralo. Ako presojamo Briandovo popotovanje s stališča zgodovinskega razvoja od l. 1898. dalje, se moramo zgražati nad tem, kar se godi na svetu. Italija je doživela z vojsko večji fiasko, kakor katerakoli druga država. Osrednji velesili se vojskujeta skoraj s celim svetom in pridobivata zmago za zmago, cel svet pa odgovarja z napitnicami in s slavnostnimi pojedinami. To spominja na predpust.

Angleški lordi pozivajo mornarico, naj se postavi. — 14. februarja popoldne se je vršilo v Citty (središče Londona, kjer stanejo bankirji, najvišja angleška aristokracija, bogataši in najvišji dvorni dostojanstveniki) veliko zborovanje, na katerem se je od vlade zahtevalo, da se izdatneje poslužuje angleške pomorske sile. Predsedovala sta lord Devonport in predsednik lon-

donske pristaniške oblasti. Sprejela se je naslednja resolucija: Shod meščanov v Citty je zelo razburjen nad tem, da prihajajo v ozemlje sovražnika tako velike množine potrebnih čez Severno morje. Pozivajo vladu, naj dá prostost brodom, da se izdatno in uspešno poslužijo svoje moči. Lord Devonport je izvajal: Če bi Angleška do skrajnosti izkoristila svoje brodovje, bi se Nemčija ne mogla dolgo upirati. Od maja je prišlo v Nemčijo nad 2 milijona ton železne rude. Čas je, da se napravi konec nedovoljeni trgovini. (Pritrjevanje.) Vse, kar je potrebno, se mora mornarici dovoliti. Ko je lord Devonport dejal: »Samo eno je potrebno,« so zadoneli klici: »Spoditi v la d o l!«, čemur je sledilo glasno odobravanje.

Angleži zasedli Kamerun. Nemška posadka v pokrajini Mora v severnem Kamerunu se je po dolgotrajnih bojih udala.

Spor Nemčije z Ameriko. Ameriška vlada baje ne mara odobriti nemškega načrta, da bi se oborožene trgovske ladje obstreljevale brez svarila. Nemčija bo menda še nekoliko počakala, da Amerika pravočasno opozori svoje državljane pred vožnjo na oboroženih trgovskih ladjah.

Napetost med Švedsko, Anglijo in Rusijo. Petrograjski listi pišejo: Švedska vlada zadržuje prevoz blaga skozi Švedsko v Rusijo če tudi ni naravnost za vojno. Švedska vlada nadzoruje v najostrejši obliki zoper Anglijo in njene zavezniške države izdano prepoved prevažanja blaga skozi Švedsko. Tozadevni ruski diplomatični ugovori so bili brezuspešni.

Za predsednika Združenih držav v Severni Ameriki kandidira zopet sedanji prezident Wilson.

Svetovna vojska.

Uspešen napad avstrijskih letalcev na Milan. — Hudi topniški boji ob mejni točki Goriške, Koroške in Italije. — Lahki zopet obstreljevali Naborjet. — Zračne vojske. — Napad italijanskih letalcev na Ljubljano in okolice. — Sestreljeno veliko laško letalo sestava Caproni. — Hudi topovski boji v Tirolah. — Tudi na ruskem bojišču letalski boji. — Turške čete so zapustile trdnjavo Erzerum v Armeniji. — Drač obkoljen. — Naš podmorski čoln torpediral francoski parnik pri Draču. — Nova nasilstva entente v Grčiji.

VOJSKA Z ITALIJO.

Napad letalcev na Milan in okolice. V ponedeljek, 14. februarja je priplulo enajst naših letalcev nad mesto Milan. Bombe, ki so jih metali, so bile namenjene kolodvoru in skladišču ter raznim tovarnam. Učinek je bil velik, ker so se opazovali močni stebri dima. Letalcev ni motil ogenj sovražnih topov; tudi se niso dali prepoditi, dasi se je dvignilo italijansko zračno bro-

dovje. Vsi letalci so se vrnili v dobrem stanu.

Italijani prikrivajo velik uspeh našega letalnega brodovja, ki se je popoldne istega dne še enkrat prijavilo nad Milanom. Iz Švice se poroča, da so trpeli ob napadu predvsem oni deli mesta, ki so v bližini kolodvora. Ubitih in ranjenih je več oseb. — Severno od Milana so letalci obstreljevali mesto Monzo in ondotna vojaška postopja. Bombe so padale tudi v mesto San Giovanni.

Italijanski listi se jeze, češ, da ondotni vojaški poveljnik občinstva na nevarnost ni opozoril. Napad laških letalcev-zasledovalcev ni imel prav nobenega uspeha. Okoli 100 šrapnelov se je razletelo v zraku, a niti eden ni zadel. Dohod naših letalcev je bil previdno izvršen. Letala so imela prvotno drugo smer, kar naenkrat so se pa okrenila proti Milanu. — Avstrijska pomorska letala so se prikazala dne 15. februarja nad mestom Rimini v Italiji. Škoda, povzročena po letalcih, ni občutna.

V Milanu tri milijone lir škode. Švicarski listi pišejo, da so povzročili avstrijski letalci v Milanu 3 milijone škode. Severno od kolodvora so uničene tri tvornice, ki delajo za armado.

Srditi boji. Zadnji čas se vršijo v kotu, kjer mejijo Goriška, Koroška in Italija, srđiti boji. Posebno se Italijani trudijo, da bi dobili nazaj izgubljeno postojanko pri Bovcu v ozemlju Rombona, a se jim dose-daj še to ni posrečilo. Boji so za vznožje rombonske postojanke tako srđiti, da je na ozemlju pred našimi novimi postojankami obležalo na stotine mrtvih Italijanov. Severno od Rombona je italijanska artiljerija obstreljevala naše postojanke na obeh straneh Zajezerske in Jezerske doline zapadno od Rablja in našo bojno črto med dolino Bela in goro Viš, ki je na koroško-italijanski meji.

Nadaljevanje bojev. Uradno poročilo dne 16. februarja: Topniški boji na primorski in na sosednjem delu koroške boje črte so se nadaljevali. Boji z metalci min in z ročnimi granatami so se razvili tudi v odseku Dobrdoške visoke planote. Prepodili smo osmič italijansko poljsko stražo na Javorščku. Predpolje naše nove postojanke v ozemlju Rombona je pokrito s sovražnimi mrlji.

Obstreljevanje Naborjete. Dne 16. februarja je sovražnik zopet streljal na Naborjet; drugače je bil pa topniški boj pohlavnejši nego prejšnje dni.

Zračni poleti. Naši letalski poleti na razna mesta severne Italije, zlasti na Milan, so imeli mogočen vtis, obenem so pa zadali sovražnim vojaškim napravam in prometnim predmetom težko gmotno škodo. — V odgovor za milansko obstreljevanje iz višin se je dvignilo dne 18. februarja večje zračno brodovje na italijanskih tleh. Poleteti je nameravalo na naše ozemlje. Toda dobro merjeno streljanje ob fronti je večino letalcev prisililo, da so se vrnili. Ena veliko laško letalo je bilo pa izbito na tla. Par italijanskih aeroplanov se je isti dan prikazalo nad Ljubljano. Padlo je več bomb, ki so bile namenjene na vojaške objekte, pa so vse izgrešile svoj cilj. Vseh bomb je bilo vrženih okrog 15 v mestu in

toliko v okolici. Uspeh je bil bolj reven. Naši topovi so delovali.

Napad letalcev na Ljubljano. Uradno se je izdalo naslednje izvestje: »Včerajšnje (18. febr.) podjetje italijanskega letalnega brodograja proti Ljubljani je izpadlo klavarno. Večino letal so prisilili že na bojni črti, da so se morala obrniti; tri letala so dosegla Ljubljano in vrgla bombe blizu neke tamošnje bolnišnice in na več okoliških krajev, ne da bi dosegla kak uspeh. Pri povratku so napadli naši letalci sovražne in sestrelili veliko bojno letalo vrste Caproni.«

Iz vojnega tiskovnega stana se še poroča: Laško zračno brodograje se je dvignilo pri Gorici po 8. uri zjutraj. Takoj se je dvignilo več naših letalcev; delovati so jeli tudi obrambni topovi. Med 8 italijanskimi letalci se jih je takoj moralo pet vrniti. Trije so izginili v gosti megli. Opazili so jih šele nad Postojno in Vrhniko. Ob devetih dopoldne se je razpočila prva bomba na ljubljanskem trgu ter napravila veliko jama, tudi več drugih se je razpočilo brez

je razbitih veliko oken. Drobci so ranili nekaj mož, a poškodbe so neznatne. Ranjen je bil tudi neki deček, ki je nato umrl.

H klavernemu izidu laških letalcev, ki so sitnari po Ljubljani, je pripomniti, da sta padli dve bombi tik ob zidu neke hiše v razdalji kakih pet metrov ter izkopali globoko jamo. Poškodovali sta hišni zid in streho. Nekaj bomb je priletelo na železniški tir.

Ljubljančani so dovolj mirno prenašali ta nenavadni strah. Vse je drlo gledat, kaj je napravila laška jeza. — Naši brambrovci so seveda prožili dobro namerjene strele.

Italijansko uradno poročilo. 18. februarja je podvzelo naše brodograje letal, vrste Caproni, napad na Ljubljano. Drzni letalci so dosegli, da si jih je zasledoval ogenj številnih obrambnih baterij in četudi so jih napadla sovražna letalna brodograja, svoj cilj. Skozi plasti oblakov so se spustili nad mesto in so vrgli nekaj dvanajstoric granat, min in bomb. En Caproni-aparat je napad-

Severozahodno od Tarnopola je bilo neke rusko letalo prisiljeno, da se je spustilo med naše vrste. Letalci so mrtvi. Naši letalci so poleteli 10. februarja nad besarabsko ozemlje ter vrgli po uspešnem poizvedovanju več bomb na kolodvor in na javna poslopja utrjenega mesta Hotin.

Sabljičice brusijo.... »Stampi« poroča njen petrogradski dopisnik: V Rusiji z vsemi silami izdelujejo municijo. Samo v moskovskem okraju je bilo do konca leta 1915. izdelanih 500.000 topovskih krogel. V Podoliji je samo v eni tvornici zaposlenih 4000 delavcev. Najbolj manjka pušk. Za prvo vojno črto je poldrug milijon izvežbanih vojakov brez pušk. Do spomladi bo izvežbana še nadaljnja armada, ki bo štela milijon mož. Za splošno ofenzivo manjka Rusom topov.

VOJSKA MED RUSI IN TURKI.

Turčija ima veliko opraviti. V boju je na črti proti Egiptu, bojuje se z Angleži v Mezopotamiji (iraška bojna črta), odbijati mora velike ruske sile v kavkaškem ozemlju, na dardanelski črti mora tudi še prežati ter zraven pomagati pri podjetjih združenih naših sil proti Solunu. Ni čuda, če so se turške čete ruskemu pritisku ob trdnjavi Erzerum morale umakniti. Erzerum je mesto v turški Armeniji ter tvori nekaj ključ v Malo Azijo. Leži pa silno visoko; 8 km proč teče reka Evfrat. Prebivalcev šteje mesto v mirnem času okrog 40.000.

ALBANIJA.

Albanske novice. Drač obkoljen. Časopisi v Švici sodijo, da se Valona ne more držati in da se bo italijanska ekspedicija končala prav tako, kakor potovanje Francozov in Angležev na Srbsko. Umaknili se bodo Lahi najbrže na grško ozemlje. — Ker je Kavaja, ki leži jugozahodno od Drača, osvojena, je zveza med Dračem in Valono na suhem odrezana. — Drač brani novourejena srbska armada, ki ji poveljuje general Sturm. Italijani bodo napeli vse moči, da varujejo albansko obrežje; albanska bojna črta jim je zdaj važnejša, kakor obsoška. — Naš podmorski čoln je dne 16. februarja torpediral pri Draču francoski parnik, ki je nato zavozil na prod. — Londonski časopisi opisujejo polet francoskega zračnega brodograja na Strumico in ondotne bolgarske tabore. Vrgli so 150 bomb, ki so povzročile obilo požarov.

GRČIJA.

Nova nasilstva Angležev in Francozov. Četverosporazum je v suhoparnih besedah naznanil grškemu ministru predsedniku, da je vojni svet v Parizu sklenil, naj vojaštvo četverosporazuma zasede vse grške železniške in brzojavne postaje v Tesaliji (severna Grčija) in na Moreji (južna Grčija). Pomenljiva je pripomba, da nastopi sporazum s silo, če bi se Grška temu protivila.

Tedenske novice.

Cerkvene zadeve v ljubljanski škofiji. Župnija Postojna je podeljena č. g. Ivanu Bešter, župniku v Senožečah. Premeščen je č. g. Janez Langerholz, kaplan v Kamni-

Avstrijski pešci v rojni vrsti.

škode; dve se sploh nista razleteli. Velika sreča je bila, da ena bomba ni zadela neke rezervne bolnišnice, ki je padla prav tik zidu. Sovražna letala so izginila nato v smeri proti Savlom in Zalogu. V Savlah so vrgli letalci pet bomb, a dve se nista razpočili, ostale pa tudi niso napravile nič škode. Enako je bilo tudi v Zalogu.

Ko so se italijanska letala vračala, so jih pričakovali naši letalci nad Vipavsko dolino. Sovražno brodograje se je vsled tega razkropilo, a povsod so bili naši italijanskim letalcem za petami. Za boj se je pripravilo samo eno letalo — Capronijeve vrste — zelo moderno in opremljeno z dvema motorjema ter tremi strojnimi puškami. Naši so ga dohiteli pri Ajdovščini in sestrelili pri Mirnu. V njem sta bila dva italijanska stotnika. Opazovalec je bil mrtev; en pilot je ujet.

Okoli 12. ure je priletelo neko drugo italijansko letalo čez Vrhniko nad Ljubljano, kjer je zopet metalo bombe. Ena je padla pred staro tvornico za sladkor; tu

lo šest avstrijskih letalcev, ki so ga obkolili in prisilili, da se je moral izkrcati na sovražnem ozemlju. Ostala letala so se vrnila nepoškodovana srečno v naše črte.

Topniški boji v Tirolah. Uradno poročilo 19. februarja: Sovražno topništvo je obstreljevalo na tirolski bojni črti kraj Fontanedo v Judikariji in prostor pri Col di Lana. V odseku Sugana smo odbili napad Italijanov na Collo, severozahodno od Borgo. V koroškem obmejnem ozemlju je bil živahno obstreljevan kraj Ukve, na Primorskem pa Mrzli vrh in gora Sv. Mihaela. V Judikariji se nahaja naša utrdba Kariola (pri Lardare) pod najtežjim ognjem možnarjev. Ob Soči se nadaljujejo boji s topovi.

RUSKO BOJIŠČE.

Letalski boji. Kadar počivajo topovi in puške, se bolj pogosto in drzno skušajo letalci v zračnih bojih. V vzhodni Galiciji se je 13. februarja pojavilo večje število sovražnih letalcev, ki pa niso imeli uspeha.

ku, za župnega upravitelja k Sv. Lenartu pri škofiji Loki; č. g. Janez Primar pride z Vrhnike v Kamnik.

Na škofijski gimnaziji v št. Vidu nad Ljubljano je koncem prvega polletja dobilo 79 učencev odlične rede, 187 prvi red, 51 pa nezadostne rede; 4 so ostali neizprašani. Vseh učencev je koncem prvega polletja 321. — Zrelostni izpit so napravili tekom prvega polletja enoletni prostovoljci: 9. oktobra 1915 Marinko Ivan in Zupanc Franc Jožef; 11. nov. Likar Ludovik in Šivavec Vinko (z odliko); 11. dec. Puš Ludovik (z odliko) in Jerman Anton; 1. februarja Rotar Stanko in Vidmar Peter (z odliko); 10. febr. Kastelic Ivan. — Predsedoval je vselej c. kr. vladni svetnik in deželni šolski nadzornik dr. Janko Bezjak. — Zavod ima v posameznih razredih naslednje število učencev: VIII. 2, VII. 6, VI. 35, V. 41, IV. 45, III. b 33, III. a 35, II. b 36, II. a 33, in I. 54. Učenci I.—III. razreda imajo pouk v ljudski šoli, ostali v zavodu sv. Stanislava.

Dober kruh. V Ljubljani pečejo sedaj kruh iz zmesi, v kateri je peti del koruzne moke, vsa ostala je pšenična.

Previdnost. Oblastva ponovno opozarjajo, naj bo občinstvo previdno, ako se bi kjerkoli že prikazal sovražni letalec. Ne opazovati, ampak skriti se je treba, da ne bo nepotrebnih nesreč. Tudi vrženih bomb, če se niso razpočile, ako so padle na mehko, se je treba varovati; kajti najmanjše premikanje bi morilno orožje lahko užgalo. Na tak izstrelek bi bilo treba opozoriti varnostno oblast.

Častni meščan škofjeloški. Občinski odbor v škofiji Loki je imenoval soglasno okrajnega glavarja v Kranju, g. Fr. Schitnika — zaradi mnogih zaslug v prid mestu — častnim meščanom.

Dar. V prid vojaškemu listu »Pozdrav iz domovine« je daroval idrijski dekan č. g. Mihael Arko — lepo vsoto 200 K.

Davek na žganje. Državni zakonik objavlja cesarsko naredbo, ki vnovič zvišuje doklado k davku na žganje in sicer za 40 vin. pri litru.

Črepinja je počila bivšemu ministru Welsersheimu. Podrl ga je neki izvošček.

Oloмуški nadškof. Cesar je potrdil izvolitev kardinala Leva pl. Skrbenskega za nadškofa v Olomuču. Treba je še pritrditve sv. očeta.

Bolgarski kralj pri sv. obhajilu na Dunaju. Kralj Ferdinand se je udeležil ob obletnici smrti svoje matere v kapeli papeževga poslanika sv. maše, ki jo je opravil kardinal Scapinelli. Tudi je z veliko pobožnostjo pristopil k sv. obhajilu. Po zajtrku se je skoraj dve uri razgovarjal s kardinalom. Podelil mu je veliki križ Aleksandrovega reda z briljanti.

Razne novice.

Botrinstvo. Višji župan v Berolinu dr. pl. Wermuth je naznanil goriškemu deželnemu glavarju, da je mesto Berlin prezelo častno botrinstvo razrušene Gorice. — Deželni glavar dr. Faidutti je nato odgovoril brzojavno: »Deželni odbor pokne-

žene grolije Goriško Gradiščanske si dovoljuje Vaši ekscelenci na plemeniti misli vojnega botrinstva Berolina za zopetno zgradbo po nezvestem sovražniku uničenega mesta Gorice izraziti globoko čutečo zahvalo. Poročila o tem ne sprejemo samo prebivalci Gorice, marveč prebivalstvo cele dežele Goriško-Gradiščanske z največjim veseljem in najodkritosrčnejšo hvaležnostjo. Dr. Faidutti, deželni glavar.«

Kako je v Gorici. V Gorici, v »mestu smrti« so izstrelki »rešiteljev civilizacije« ubili 130 žensk, otrok in starčkov, 500 pa težko ranili. Gorica je po italijanski vojski, ki naj bi jo »odrešila«, strašno trpela. 2700 hiš ima Gorica; od teh je 1200 močno poškodovanih in sploh popolnoma porušeni. Mesto cvetlic je postalo mesto smrti; oaza bolnikov se vsak dan obstreljuje. Nezmišlno, brez smotra se uničuje biser Soče. Sedaj stoje že tudi bližnje vasi pod uničujočim ognjem Italijanov. V Pevmi ne stoji več nobena hiša. V Solkanu in Vrtojbo so udarile težke granate. Gmota škoda v Gorici sami znaša nad 20 milijonov K. — Gorica pa vendarle živi. Trgovine so odprte. Na Velikem trgu se igrajo otroci. Ženske hodijo na izlet v okolico, kjer si morejo ogledati Oslavje, Podgoro in Sobotin. Moški opravljajo svoje posle in se ne menijo ne za granate, ne za šrapnele, ne za krogle iz pušk. Mesto cvetja in smrti živi! Gorica ima 11.000 prebivalcev.

General Kövesz na Cetinju. Te dni se je bil pripeljal avstrijski general Kövesz v Cetinje. Prebivalstvo in vojaštvo mu je priredilo sijajen sprejem. Poveljnika naše albarske armade je pozdravil najprej metropolit Mitrofan. Možje in žene so na cestah spoštljivo pozdravljali armadnega poveljnika.

V črevljarski zadrugi (mirenski) v Vrbovcu na Štajerskem je zaposlenih okoli 300 oseb, v okolici pa živi kakih 800 ljudi iz Mirna, Orehovelj, Rupe, Peči, Bilj in Vrtojbe. V Vrbovcu so otvorili slovensko šolo, ki vanjo pohaja 80 slovenskih otrok. Zadruga izdelava 800 parov čevljev na dan.

Najstarejši škof. Izmed vseh škofov, kar jih sedaj živi, je najstarejši Henrik Monnier, pomožni škof v Cambrai na Francoskem. Star je 97 let; nastopil je pa že 45. leto škofovske časti. Pred dvema letoma je praznoval 70 letnico mašništva, t. j. takozvano kristalno mašo.

Nove krone pridejo v promet. Namesto sedanjega cesarskega orla bodo imele novi mali avstrijski grb, za Ogrsko kovane krone bodo pa nosile ogrski grb.

Na večja nevarnost. Nedavno smo čitali: »Predmestno žensko barabstvo, ki ne moli, ne posvečuje nedelj in praznikov, se lepo oblači pa dobro je in pije, ki ima za plačilo na prodaj vse, tudi zdravje, je za sedaj tu v fronti in v zaledju pač naša največja narodna nevarnost.«

Skrita moka. V Budimpešti so 15. februarja šle policijske osebe stikat za skrito moko. Pri nekem peku so našli kar skupno 120 q pšenične moke, ki so jo zaplenili. Zdaj bo prišla pa še kazen.

Skladišče premoga zgorelo. V skladišču za premog v Šlanu na Češkem je izbruhnil požar, ki je popolnoma uničil 108 vagonov premoga, namenjenega za Dunaj. Škode je čez stotisoč kron.

Nesreča v italijanski praharni. V kraju Congio v zahodni Italiji je dne 9. februarja po noči zletela velika, popolnoma nova smodnišnica v zrak. Vsled silnega razpoka so skoraj vse čelavnice, ki so stale poldrug milijon lir, popolnoma uničene. Življenje je izgubil en častnik in neznano število delavcev. Število žrtev bi bilo še večje, ako bi se bila nesreča zgodila ponedelju.

Posojilo Turčiji. Turški državi sta dali osrednji velesili od početka vojske približno 1000 milijonov kron posojila.

Črtana podpora. 500.000 rubljev podpore je dobival črnogorski kralj Nikita od Rusije. V proračunu ruske države je sedaj ta podpora črtana.

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje:

Ljudska posojilnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta štev. 6

(tik za frančiškansko cerkvijo)

sprejema hranilne vloge, za katere jamči dežela Kranjska, in jih obrestuje po 4 1/4 % brez kakega odbitka.

Radne ure od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Glej inserat!

Vojaške novice.

Poslajte dobrih knjig in časopisov! Janez Lukan, Landst. Inf. Komp. 5/IV, Feldpost II/224 piše: Prosim, objavite v Vašem dragem mi listu, da naj pošljejo naročniki »Domoljubovi«, posebno iz moje fare Komende in iz rojstne vasi Križe kaj slovenskih spisov. Tu na visokem gorovju nas je dosti Slovencev s Kranjskega in Štajerskega, pa nimamo nič, da bi čitali. Bili bi prav iz srca hvaležni za to. Pozdravljeni vsi, ki ste doma. — J. Lukan in tovariši.

Major Turudija, podpolkovnik. Slavni dalmatinski poveljnik major Turudija, ki tako zmagoslavno vodi junaške Dalmatince na soški fronti, je izrednim potom povišan za podpolkovnika. Turudija je porodu iz Bosne.

Dvojno odlikovanje dijaka-vojaka. Dijak graške realke Polz je bil pri Sv. Mihaelu težko ranjen in odlikovan z veliko srebrno svetinjo. Zato so hrabremu mladeniču na slovesen način izročili zrelostno spričalo. Zbrali so se učenci višjih razredov realke, ves profesorski zbor z deželnim šolskim nadzornikom in starši odlikovanca. Njegov profesor je imel nagovor, v katerem je poudarjal, da je mladi junak na hribov Sv. Mihaela sijajno prestal maturo.

»Radi se imamo...« Mladi fantje-vojaki pišejo ob slovesu in odhodu na bojišče: Slovenski fantje se prav radi imamo med seboj. Štiri mesece smo bili skupaj in

se prav dobro razumeli. Lep je vojaški stan zlasti takrat, če se fantje med seboj ljubijo in drug drugemu pomagajo. Zdaj pa je prišel čas, ko so se morali nekateri posloviti. Sedaj odhajajoči slovenski fantje pri 7. pp. 2./18. stot., ki pošiljajo pozdrave domačin in bralcem »Domoljubovih«, so: Anton Šimenec in Franc Trojanšek iz Mengša; Franc Vnuk z Iga, Franc Rožnik z Dobrove, Ivan Strah iz Zaloga pri Ljubljani, Matvež Skvarča iz Starešrange. — Poziva pa pričakujemo: Franc Vene, Franc Tihelj iz Dola pri Ljubljani, Josip Živalić iz Št. Vida, Janez Skodlar, Fr. Žirovnik, Albin Senčar, Josip Rebolj izpod Svete Gore; Alojzij Zupancič iz Dobriča, Ferdinand Zalar z Mirne; Fr. Zore, Alojzij Vrankar iz Šmartna pri Kamniku; Ant. Rojc iz Komende.

29.000 invalidov imajo sedaj na Ogrskem, kakor je nedavno izpovedal grof Tisza v ogrskem državnem zboru. To število bo seveda še naraslo in zato zahteva novih zavodov, kjer se bodo zdravili.

Oprostitev od vojne službe — omejena. Ministrstvo za deželno brambo je poslal vsem deželnim vladam odlok, ki med drugim izjavi: Od črnovojniške službe se smejo oprostiti le tisti občinski predstojniki, ki so vodili dozadj izključno sami občinske posle in ki jih poleg tega ne more zastopati kak drug sposoben vojaščini nepodvržen član občinskega sveta za dobo vojske.

Odlikovanja pri Rdečem križu. Nadvojvoda Franc Salvator je v priznanje posebnih zaslug za vojaško sanitijsko službo v vojni podelil zopet veliko odlikovanj. Častni znak za vojno dekoracijo so prejeli gg.: Predsednik podružnice Rdečega križa v Št. Petru Ivan Černe; zdravnik društvene bolnišnice v cesarja Fran Jožefa azilu v Ljubljani dr. Ivan Högl; predsednik podružnice v Radečah župnik Franc Hirsche; zdravnik društvene bolnišnice v Toplicah dr. Konstantin Konvalinka; predsednik podružnice v Krškem c. kr. okr. glavar dr. Friderik Viljem Mathias; predsednik podružnice v Kočevju c. kr. okr. glavar Oton Merk; voditelj društvene bolnišnice v Zagorju ravnatelj rudokopa Julij Pauer; zdr. društvene bolnišnice v Ljudskem domu v Ljubljani c. kr. višji okrajni zdravnik dr. Anton Pregel; predsednik podružnice v Novem mestu c. kr. vladni svetnik Viljem baron Rechbach; predsednik podružnice v Kranju c. kr. okr. glavar Fr. Schitnik; zdravnik društvene bolnišnice »Elisabetinum« v Ljubljani profesor in primarij dr. A. Valenta pl. Marchthurn in zdravnik bolniške postaje v Št. Petru na Krasu dr. Ivan Zajc.

Bralcev in bralk »Domoljubovih« se spominjajo »veseli« topničarji na koroški bojni fronti ter pošiljajo obilo pozdravov: Ognjičar Martin Klanšek iz Št. Jurja ob j. ž.; predmojster Franc Cerovšek iz Šmarja pri Jelšah; topničarji Franc Ukovič iz Hrušice, Ivan Prelec, Ivan Škerlevaj, Jakob Ukovič.

Kdo ve? kje se nahaja vojak Franc Okorn. Služil je pri 17. pešpolku, 3. marškom. Več kot eno leto se ni zglašil. Poizveduje in stroške povrne njegova sestra Marijana Okorn, Zgornja Luša št. 4. Pošta

Selca nad Škofjo Loko. — Pogreša se Fr. Korenčič, 17. pp., 3. Feldkompe. Ni se oglašil že 13 mesecev. Poizveduje Marija Korenčič, Žiberše 52, p. Gor. Logatec.

Pozdrave z bojišč pošiljajo: Jožef Pevec iz Moravč, ki se bojuje pri nekem ulanskem polku že več kot letno dni na ruskem bojišču. — Z južnega bojišča pozdravljajo vse znanee in prijatelje zdolaj podpisani vojaki, ki so pristavili na kartici naslednje verze:

Med nami topovi zdaj strašno grme,
granate, šrapneli pa zraku brne,
ter žveplo peklensko krog sebe prše.
Ostrina se bliska, trobente pojo,
nad nami žaluje pravično nebo.
Na vodi brodovi, pod vodo torpedi:
vse združilo se je, kar najde se v vedi,
da službo morilno opravlja le eno.
Zdaj varstva ne da ti orožje nobeno.

Podpisani: Egidij Železnik iz Staneč pri Št. Vidu nad Ljubljano; Josip Prime in Karel Kastelic iz Ljubljane; Janko Vrhovec iz Hrušice pri Ljubljani; Rihard Orel, desnetnik.

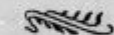
In zopet drugi: Na soški fronti nahajajoči se Dolenjci pošiljajo mnogo pozdravov in kličejo na svidenje: Desetnik Marko Jakoš, Anton Jakoš — Št. Janž; Josip Jakoš — Mokronog; Anton Medved — Št. Vid pri Zatičini; Anton Mesnik — Krka.

Za oslepele vojake. Deželnemu odboru so poslali nadalje darove za namestitev deželni zavod za slepe: Dr. Julij Dereani, okrožni zdravnik v Kamniku, 20 kron; Černe Marija, mesarica in posestnica v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 85, 20 kron; sestra Matanovič 6 K, nju služkinja Benedičič 2 K; po upravnistvu »Slovenca«: Župni urad v Ambrusu 38 K; M. Smerke, trgovka na Ježici, izkupiček od prodane »Slovenca« 40 K; županstvo Vrhnika mesto venca polk. Fr. Povšet 20 K; po deželnem poslancu K. Škulj, lesna zadruga v Dolenji vasi, 27 K; neimenovan iz Čermnošnjice 9 K; č. g. župnik Stazinski, Primskovo pri Kranju, 40 K; učiteljsvo deklishe šole v Kamniku 10 K; Lud. Jutraš, Milan Makar in Franc Šaler v Metliki 20 K; Kat. slov. izobr. društvo v Črnomlju 100 kron čistega dobička od igre »Junaške Blejke«, uprav. »Slov. Naroda« iz listove zbirke 10 K; Oskar Dev, c. kr. okr. sodnik v Kranju 265 K kot polovico čistega dobička dobrodelnega koncerta v korist oslepelim vojakom in goriškim beguncem; Ciril Dolenc, ravnatelj deželne prisilne delavnice, 10 K. — Bog plačaj!

Ni tako hudo. Č. g. vikar Švara piše tam iz za primorske fronte: Govori se, da vojska vse pokonča in uniči, in da je isto tako tudi na našem Krasu. Kdor tako govori ali piše, tisti vedoma ali nevedoma laže. Res, da se tu in tam potepta kaka njiva, razdere zid, zlomi kaka trta ali sadno drevo; kroglja prileti, pa posuje kako hišo. Toda ta neznatna poškodovanja niso niti senca onih gospodarskih in kulturnih naprav, ki jih donša vojska. Kras še ni videl takih cest, kot se jih veseli sedaj. Prej se ni hotelo dovoliti niti avtomobilne zveze N.—Š., češ, cesta je prenevarna. Sedaj pa vozila po dva avtomobila in dva

tovorna vozova vstřic, a cesta je vedno dovolj varna in široka; seveda jo vedno popravljajo in širijo. Delo, ki je ne bi izvršil niti najbolj delaven in vpliven poslanec ali pa sto njih, je izvršuje vojska. Vojaška oblast z ozirom na zdravstveno stanje vojakov zahteva, da vlada povsod največja čistoča in snaga. Izginil je gnoj in gnojnice, hiše so se pobelile, stopnice popravile, tla izravnala, ograje prenovile. Tu pa tam se je zasadilo kako drevo, ki izpolnjuje očesu tako neprijetno praznoto; tam se je popravil okoli cerkve porušeni zid, posadile smreke, napravili umetni nasadi, postavili spomeniki ter napravila cela šetališča. Vse to so delali vojaki pod večjim vodstvom častnikov-strokovnjakov. Delo je dala vojska zastonj, le material se je moralo deloma dobiti. Cesta proti fronti je naravnost gospodarsko in vojaško neprekosljiva. Vojska je donesla tudi vodovod. — Koliko prošnja in sitnosti bi bilo treba za tako napravo v mirnem času! Sedaj pa imajo Kraševci to dobroto kakor na krožniku. — Polje je večinoma lepo, da, vzorno obdelano. — Če je po vseh bojnih odsekih tako urejeno, zasluži naša vojska in njeni vojskovodje najvišje priznanje.

Istočasno. Ruski listi naznanjajo, da se zbere ta teden v Parizu osrednji generalni štab, ki bo ukrenil vse potrebno, da začne vse armade četverosporzuma hkrati ofenzivo. Iz tega namena — tako se trdi — je bil šel tudi Briand v Rim, da bi se Italija pridružila skupni ofenzivi.

Dopisi.

Iz Radovice. Vrli rojaki: Matija, Janez in Ivan Šavor iz Krašnjegavrha št. 3, so poslali iz Amerike (Central City South Dakota) domačemu župniku 107 K za Rdeči križ. Prvi piše med drugim: »Zgodovina ne pomni tako žalostnih časov, kakršni so zdaj pri vas in po celi Evropi. Zatorej sem se namenil darovati za Rdeči križ jaz, moj brat in stric vsak 33 K in nekaj vinarjev. Dobili boste 108 K (prav 107), in to pošljite na določeno mesto, da vsaj tako pomoremo po svoji moči svojim sobratom, ki radovoljno žrtvujejo svoje življenje za blagor domovine. Tukaj imamo ravno zdaj jako hudo zimo, tako da živo srebro pada do 30 stopinj pod ničlo. Videl sem v časopisu, da so umrli škof Janez Stariha, ki so opravljali škofijsko službo prav v tej cerkvi sv. Patrika, v kateri se daritve svete maše udeležujemo po svoji moči v mestu Lead Sted of South Dakota. Ko so tukaj duhovniki dobili glas o smrti omenjenega, je bila pridiga samo o trudopolnem delovanju vnetega škofa za krščansko ljudstvo. Kot prvi škof v tej fari so dali zidati lepo župnijsko poslopje in veliko dobrega pridobili za to faro. Zatorej bodi pokojniku lahka domača gruda, in mu kličemo: na srečno svidenje nad zvezdami! — Naj bi ta velikodušni čin vrlih Krašnjevcov posnemali tudi drugi rojaki!

Listek

Kletiev divjega lovca.

(Povest. — O. — J. C.)

(Dalje.)

VI.

Ko se je boril divji lovec s smrtjo, je sedel v svoji hiši za hrastovo mizo logar Marko s svojo ženo Ano in sinom Milanom. Na obrazih vseh se je izražala neka pobitost, neki nemir, ki razpalja človeka po nevšečnem dejanju, ter mu pretresa razdražene živce.

Stari Marko je gledal temno v tla, kakor bi se bal pogledati naravnost v oči ženi in sinu, ki sta sedela molče, sleherni zatopljen v svoje misli — in vse te misli so se združevale v eni stvari: strnile so se v bojazni za divjega lovca Petra.

»Lokomobil« pelje tovore na fronto.

Te težke misli, ki se jih niso mogli znebiti, so postajale tembolj razburljive, čimbolj molčeči so bili. Zdelo se jim je, kakor bi neprestano nekdo klical moreče besede: Uboji! Ubijalec! Morilec!

In čeprav so se vsi trije mučili vsak s svojimi mislimi, ne eden od njih se ni drznil prvi izpregovoriti; nobeden ni vedel, kaj naj reče: Milan je čutil, da mu je kri prevročna, zato je molčal, ker je vedel, da bi utegnil s svojim ostrim glasom še hujše raniti kot storjeni čin — zločin. Stari Marko pa je bil v svoji duši globoko uverjen, da krivda ni na njem; vendar ta zavest se mu ni zdela tako čista in tiha, kakor jo je občutil doslej sicer pri vsakem dejanju svoje službe. Kakor da bi bila ta nedolžnost pod neko temno prevlečeno tančico, brez prave jasnosti, se mu je zdelo. In kolikorkrat se je hotel otresti teh misli, vselej je čutil, kakor bi mu zaklinal neki notranji glas: ubil si človeka! In ta misel je preganjala mir njegovega poštenega srca.

V te muke, v te temne misli, ki je padla vanje Vojčičeva družina, se je začul praga glas, ljubezniv in zvonek, kakor

glas znanilca miru, glas župnika, ki je prišel tolažiti tolažbe potrebne.

»Mir in blagoslov tej hiši!« reče župnik svečano in stopi v sobo.

Vsi so se zdramili. Župnikov prihod jih je očividno presenetil, toda samo za nekaj trenutkov, ker njegov ljubeznivi obraz in tisti blagi smehljaj, ki mu je počival krog ust, je delovalo na njihove pobite duše kot žarek poletnega solnca, ko sine v temno, zastrto sobo.

»Oh, prečastiti, kakšna sreča,« reče uslužno Marko in ponudi župniku stol.

»Prišel sem,« reče duhovnik, »ker mi je nekaj velelo, da moram še danes k vam.«

»Nesreča, nesreča!« potoži Ana.

»Hudo je res; za vse je hudo« — reče župnik. »Toda kdor pozna našega Markota, poštenega kot čisto zlato, bo takoj napravil sodbo v srcu. Vsakdo ve, da je tu govorila le službena dolžnost, službena vest, ki veli: ali stori, kar velewa prisega, ali pa se odpovej službi!«

»Strašna je taka služba, strašne posledice,« izpregovori Milan na pol glasno.

»Nikomur niso znana pota Gospodo-

va,« reče duhovnik. »Vse to je kazen božja za onega nesrečnika, ki je padel v kremp-lje vragove, ne da bi se jih rešil še o pravem času.«

»Pa ga je bilo treba ustreliti?« reče Milan nevoljno, »in roke svoje onečastiti s krvjo človeka zato, ker strelja divjačino, da preživi svojo družino.« — »Milan, ne prenašli se,« de oče. »Ali si poučen, kako je bilo, preden sem se poslužil zadnjega pomočka? Nisem ti še pojasnil, da bi danes najbrž ti objokoval mene mrtvega, če ne bi bil storil jaz svoje dolžnosti. Sprožil sem v skrajni sili, drugače bi bilo po meni!«

»Toda pomislite,« pravi Milan, »otroci z materjo, ki stoji gotovo že z eno nogo v grobu; — kaj pa naj počno ti reveži brez očeta in rednika!«

»Vprašaj ptice v zraku! Tisti, ki jih hrani, ki oblači lilije na polju, bo skrbel tudi za te nesrečne sirote,« reče župnik mirno.

»Sin moj, ti sodiš to vse preostro,« reče stari logar, pogleda mirno Milana in izjavi slovesno: »Da si bil ti na mojem mestu, storil bi bil isto.«

»Nikdar, oče!« reče mladenič živo, »ker, vedite, v tistem trenutku, ko bi pomeril s puško na onega nesrečnika, bi se mi prikazala pred očmi podoba njegovih petero otrok, kako jokajo in zdihujejo, prepuščeni samim sebi. Vidite, ta pomislek bi mi vrغل puško iz rok in usmilil bi se nesrečnika, usmilil radi malih otrok.«

»In ko bi naperil ta nesrečnik sam nate puško?« doda naglo župnik.

»Ne bi pustil, da bi prišlo do tega,« reče Milan.

»Se ni dalo pomagati,« začne stari logar. »Dobro me poznate, prečastiti. Veste, da sem bogaboječ človek, in da ne bi storil ni trohice slabega. Toda v tem slučaju je hotel ali sam Bog tako, ali pa je bilo usojeno tako — zgoditi se je moralo.«

V soboto zvečer sem odšel v gozd, ker sem vedel, da bosta ona dva nesreč-neža gotovo zopet prišla loviti žival, in sem ju hotel zasačiti pri dejanju in ju naznaniti. Zaman sem taval po gozdu; ne duha, ne sluha ni bilo o kakem človeku. Tudi danes dopoldne sem blodil po gozdu, prepričan, da jih zalotim, ko bosta nesla plen, ker sem slišal, kako sta zarana zjutraj precej globoko v gozdu parkrat izstrelila svoji puški. Slutil sem, da sta prišla do plena, in da bosta popoldne ob solnčnem zahodu ali pozno v noči odšla s plenom domov. Da ne bosta šla po tem potu, ki vodi iz vasi naravnost v gozd, bilo mi je več kot jasno; zato sem šel po težje prehodnem potu, ki tudi sega globoko v gozd. Tako gredoč začujem naenkrat pogovor. Za vsak slučaj pripravim svojo puško misleč, da srečam divjega lovca. Nisem se zmotil. Čez nekaj časa se prikažeta pred menoj. Nesla sta na kolu lepega srnjaka. Prvi je bil Joža in za njim Peter.

»Stojta!« zavpijem in pozovem, da odložita žival.

Oba sta se za hip ustrašila; očividno se me nista nadejala.

Trenutek pozneje se zbere Joža prvi in zavpije s surovim, strašnim glasom:

»S pota, starec, sicer boš ležal!«

Ne premaknem se, držeč puško za vsak slučaj pripravljeno.

»Pes, nikdar več ne boš...!« se zadere besno Joža, vrže na Petra divji pogled in mu zavpije z groznim glasom:

»Streljaj, bojazljivec!«

V tem hipu vržeta oba žival na tla. Joža, ki mu je bila puška očividno prazna, izvleče dolg lovski nož in se pripravi za napad name, če bi Peter, ki je res že nastavljal puško na oko, izgrešil cilj. Jaz sem spoznal, da je moje življenje na vejici. Dva najbesnejša sovražnika proti meni! Kaj sem hotel? V hipu, kakor bi počil z rokama, namerim puško na Petra kot najnevarnejšega in izprožim...

Strašen pok se razleže po gozdu, obenem pa jekne obupni krik:

»Joj, ubil me jel!«

Ko Joža to začuje, se izgubi s strašno kletvijo v gozd, zapustivši prijatelja, ležečega v krvi.

Takoj nato sem stopil k Petru, ki je hropel v nezavesti. Imel je veliko rano; takoj sem spoznal, da bo težko kaj z njim. Pokleknil sem k nesrečniku, molil sem mu na ušesa besede kesanja ter zaupanja v božje usmiljenje. Čez nekaj časa začujem

glasove ljudi, ki so prihajali bliže; zato sem zavl globlje v gozd, ker nisem maral, da me najde svet tamkaj. Bog mi je priča, da je bilo ravno tako,« konča stari logar svoje pripovedovanje, in kakor da mu je odleglo, zaokroži s svobodnim in mirnim očesom okrog mize.

To logarjevo pripovedovanje je dirnilo vse globoko. Sedaj je bilo vsem jasno, da je bil Marko prisiljen, poslužiti se svojega orožja, in tudi Milanu samemu je bilo žal, da se je tako trdo in ostro izrazil prej napram očetu.

»Da, oče,« reče fant obžalovaje prejšnjo svojo osornost, »priznam, da drugače niste mogli, ker je tudi vaše življenje viselo na niti. Nesrečni Peter je padel kot žrtev svojega brezdušnega tovariša.«

»Bog mu odpusti!« dahne Ana, otirajoč si s predpasnikom solze.

»Ali ste kaj slišali o onem nesrečniku, prečastiti?« reče Milan žalostno.

»Slišal sem, da mu je hudo. Mene ni še nihče poklical tja; čakal sem že, a zastoj. Sedaj grem takoj domov; ako ne bo nobenega povabila, se bom ponudil sam in pojdem k bolniku, da ga pripravim, če bi bila smrtna nevarnost. Vam pa, dragi moji, voščim mir in blagoslov. Potolažite se; pravica in ljudski glas je na vaši strani. Lahko noč!«

Ko se je župnik poslovil od logarjevih, so ostali nekaj časa še skupaj, pogovarjajoč se samo o krvavem dogodljaju. Sobica je naenkrat oživela. Izginila je tista mračna potrlost, ki je težila zrak v njej, kakor mora; vsi so dihal nekak lažje, govorili prostjeje.

Stari Marko je povedal, da poprosi v kratkem času za upokožitev, ker se je te nesrečne službe že naveličal.

»In prav je tako,« reče Milan resno. »Imamo — hvala Bogu! — svoje zemljišče in svoje malo gospodarstvo, in moje roke so krepke in žilave, pa bomo živeli srečno in v miru. In potem ne pozabite,« poudari glasneje, »da vam bo Joža kar tako odpustil, ker ste ga ločili od edinega tovariša v vasi. Sovraštvo njegovega maščevanja se bo utolažilo samo v vaši krvi, in gozd bi bil lahko nema priča njegovega zločina.«

»Treba ga bo spraviti iz vasi,« reče stari logar.

»Kako? Ali se mu more kaj dokazati? Ali boste imeli po Petrovi smrti kaj pričati, da se je Joža prvi navalil na vas? Ne. Vsi vemo, da sta oba divja lovca, pa kaj jima moremo brez dokaza?«

»Da, prav imaš,« reče Marko kratko. »Še par mesecev, pa poteče petindvajseto leto njegovega službovanja; dosti imam. Vem, da bo moj sovražnik prežal name, toda varoval se ga bom. In zopet se bo povrnil stari mir v našo hišo.«

»Bog daj!« rečeta Ana in Milan — in kmalu se je podala družina k počitku. (D dalje.)

Slike in črtice z bojišč.

Miši slutijo nevarnost.

Sedela sva s tovarišem skrita v ozkem kritju, ki sva si ga napravila iz hlo-

dov in kamenja, ter opazovala miši, tekačje med razpokami iz kota v kot. Vse so oblezle in oglodale, niti kosček komisa ni bil pred njimi varen. Obrnil sem se na tovariša, kako bi se iznebila sitne golazni. Ta se je zamislil, kar je značilo, da bo povedal nekaj važnega. »Miši so nam sicer nadležne,« je pričel, »a ne brezkoristne.« »Dokler nama delajo družino, sva lahko brez skrbi; kadar se pa izselijo, je tudi za naju bolje, da beživa.«

»Zakaj? Na kak način?« sem popraševal radoveden.

»Miši slutijo nevarnost,« je važno nadaljeval tovariš. »Poletnega večera sem si poiskal v bojni črti majhno skrivališče. V ozko razpoko sem nastavil skorjico kruha; a ni se ga dotaknila nobena golazen. Tudi drugi dan ni bilo nobene nadleže, kar me je navdajalo z mislijo, da se miši ogibljejo mojega bivališča. Odločil sem se takoj, da ostavim usodno mesto. Poiskal sem si drugo luknjo, kjer so me pa kmalu posetile sive nagajivke. Prejšnja duplina pa se je še tisti dan, vsled presilne teže kamenja, popolnoma podrla in razrušila.«

Napeto sem poslušal pripovedujočega tovariša ter zmajeval neverjetno z glavou.

»Vidim, da dvomiš, pa vendar je nekaj na tem ... Star rudar, s katerim sva delala v rudokopu, me je opozoril na to. Nekega jutra je postalo v rudokopu naenkrat nenavadno nemirno. Miši in podgane so begale plahe semintja, ter iskale izhoda. »Varujva še; me je opomnil stari mož,« nekaj se bo zgodilo.« Opozorila sva tudi druge in nekaj nas je takoj zapustilo podzemeljski rov. Še tisti dan se je udrla v rudniku zemlja, ter ga popolnoma zasula; veliko jih je našlo pod težo kamenja in prsti grozovito smrt.«

Molče sem pritrjeval izkušenemu tovarišu, vesel, da sva le na varnem, čeravno v neprijetni mišji družbi.

Limbarski.

Skupno pismo.

Slovenski fantje nam pišejo:

Najpristrčneje pozdrave pošiljamo z Doberdobske planote vsem slovenskim materam, bratom, sestram in očetom. Borimo se tukaj že pet mesecev, pa smo še vedno zdravi in krepki; saj slovenski vojniki smo kakor iz jekla ter pretrpimo z lahkoto vse težave. Topovi pošeno grme, pa kaj bi se mi menili zanje, ko smo vsak v svojem jarku! Kakor hitro pa kanonada preneha, prilezemo vun, se zberemo skupaj in po stari navadi zakrožimo kako pošeno slovensko pesem, pa tudi kako okroglo za predpust, da lažje pozabimo svoje težave. Med seboj se tudi pogovorimo, kaj vsak doživi čez dan. Seveda srčno želimo, da bi se kmalu vrnili proti lepi Ljubljani in rodoviti okolici ljubljanski. Težko že čakamo, da bomo zopet sukali svetle kose namesto nabrušenih bajonetov. Če le Bog da — na svidenje!

Valentin Erjavec iz Ježice pri Ljubljani; Anton Škerl iz Stožic pri Ljubljani; Franc Srakar inl. in st. iz Tomačevega pri Ljubljani; Franc Zorman iz Male vasi pri Ljubljani; Franc Škerl iz Kleč pri Ljubljani; Andrej Plešić iz Zleb pri Medvodah; Franc Dobnikar od Sv. Katarine nad Ljub-

ljano; Feliks Pečar od D. M. v Polju pri Ljubljani; Ivan Kocijančič od D. M. v Polju; Anton Atarič, Josip Germ, Ivan Kopitar.

Doma — na vojski.

Tam ob goriški fronti pomaga vojaštvo obdelovati polje. — Goriški dopisnik »Slovenčev« dr. Marijan, se tudi pohvali, da so mu vojaki pomagali obdelati vrtiček ter pripoveduje:

Na mojem vrtu je zasadil prvo lopato topot inteligentnega Čeha, likvidator pri sloveči banki, z 10.000 K letne plače, a v vojski prostak! ... Ko sem mu obljubil smodke, se je branil, odprl listnico in pokazal stotake in dejal, da je izkušen ekonom ter da je njegov šport v prostih urah kmetijska panoga! Zvečer se je opravičil, da s tovarišem nista mogla več prekopati, ker je zemlja strašno pomandrana, in pokazal mi je žulje na finih dlanih. Drugi dan je že moral neznanokam; prosil me je za slovo blagoslova in svete podobice, a ko sem se obotavljal, mi je pokazal lepo srebrno svetinjico Brezmadežne na srebrni ovratnici rekoč: »mi sme hodni lidi ... a ženka mi je umrla pred tremi tedni ...« Zasolžil se je ... Jaz pa sem ga blagoslovil, dal podobico in mu ganjen krepko stisnil roko: na shledané!

Na bratovem grobu.

(V spomin svojemu bratu padlemu na Oslavju dne 6. XII., 1915, zložil četovodja Vid Ambrožič na vojaškem pokopališču v Pevmi pri Gorici 13. XII. 1915.)

Ob cerkvi tihi, sred zrušenih hiš,
Obzidan je vrt; v njem ob križu je križ.
Kot bratu brat, grob je tu grobu enak;
junaki v njih vživajo pokoj sladak.

Z zelenim ruševjem je vsak ograjen,
na vsakem je križek lesen usajen;
na vsakem napis ti enak govori:
Tu spava junak, ki za dom je dal kri!

Na sveti ta kraj jaz zahajam prav rad;
saj tu mi počiva stanovski mnog brat.
Za dom, za cesarja, za vero se vsak
boril je do smrti; — bil cel je junak.

In lahko mogoče, da dolgo ne bo,
ko mene k njim tudi tu sem poneso:
na grobje junakov, kjer prostor samo
je onim odločen, ki v boju mrjo.

Najdražji mi vendar je eden grobič,
ki svež je še skoraj, obložen še nič.
Najrajši mudevam na grobu se tem,
saj bratec moj rodni počiva mi v njem.

Očeta več nimam in mamice ne,
ljubezen sestrinska neznana mi je;
edinega brata, najdražjega mi stvar,
domovju položil sem tu na oltar.

Na grob pa ne točim pekočih solza,
saj takih solz pravi junak ne pozna.
Od križev oko mi gor k nebu hiti,
in vroča molitev h Gospodu kipi.

»Gospod, daj junakom zasluženi mir
pri tebi, ki blažene sreče si vir.
Četudi še mene tu sem poneso,
daj le, da zastoj kri prelita ne bo!«

Gospodarske vesti.

Okrožnica vsem županstvom na Kranjskem razun radovljiškega okraja.

Ker potrebuje naša armada velike množine živil in krmil, je odredila vojaška oblast velike dobave sena in živine v Kranjski deželi. Vojaške dobave so izključno zadeva državnih oblasti in nima deželni odbor direktno na nje nobenega vpliva. Kranjski deželni odbor pa je v svesti si svoje naloge kot varih deželne kulture tudi v tem oziru storil pri državnih oblastvih vse, kar je bilo v njegovi moči, da se breme prebivalstvu olajša, v kolikor je to združljivo z vojaškimi interesi.

Predvsem potrebuje armada velike množine sena. V tem oziru je izprosil deželni odbor, da se je prvotno kranjski deželi določena dajatev znižala za eno tretjino, dalje, da se je prepovedalo samostojnim kolonom rekvirirati seno, oziroma, da se množine, ki jih vsled nujne potrebe morajo vzeti samostojni oddelki na mestu, v štejejo v uradno določeno dajatev, ter da se plačuje seno po maksimalni ceni 13 K s pribitki za stiskanje, oziroma vezavo in dovoz. Dajatev sena in slame je izključno v roki državnih oblastev, katerih tozadevnim odredbam je županstvo podvrženo v prenešenem delokrogu. Množino sena, ki se ima oddati, je končnoveljavno določila vojna oblast na 200.000 q (dvestotisoč meterskih stotov) za mesece januar, februar in marec 1916. Večjega znižanja deželni odbor ni mogel doseči, in se tedaj na stvari ne da prav nič spremeniti.

Oddaja sena pa jako močno vpliva na stanje naše živinoreje. Kranjski deželni odbor že nekaj let sem posvečuje vso pozornost povzdigi naše živinoreje in zato se je odločil, da prevzame vojno dajatev klavne živine v svoje roke. Dasi je prevzel s tem deželni odbor ogromno in težko delo, se zaveda, da je bil to storiti dolžan v interesu našega narodnega gospodarstva.

Vojna dajatev klavne živine je bila kranjski deželi za mesec januar, februar, marec in april določena na 36.000 glav. Na tej računski podlagi se vrši dajatev do konca februarja.

Deželni odbor pa uvidi, da bi bilo naše kmečko prebivalstvo s tem prehudo prizadeto. Nujnim prošnjam deželnega odbora in opetovanemu posredovanju dežel. glavarja se je slednjič posrečilo doseči, da je c. in kr. vojno ministrstvo določilo nov ključ za preskrbo armade ob Soči s klavno živino, po katerem se dajatev kranjske dežele znatno zniža in se ji za mesece januar, februar, marec, april in maj nalaga dajatev 16.000 glav in se ostane preskrbi iz drugih dežel.

Oddati je po tej novi razdelitvi v drugi polovici februarja še 3500 glav, potem pa se vojna dajatev tako zniža, da bo oddati od začetka marca do konca maja mesečno le najmanj po 1500 glav. V krajih, koder bo pomanjkanje krme prisililo prebivalstvo do odprodaje živine, bo deželni odbor vzel tudi večje število.

Ker je glavni namen deželnega odbora, da uredi vojne dajatve primerno go-

spodarskim potrebam, naj županstva poročajo pravočasno deželnemu odboru o stanju v njihovi občini, da se oddaja po razmerah kolikor mogoče pravilno porazdeli.

Namen deželnega odbora je, vojno oddajo postaviti po možnosti na podlago proste prodaje. Opozarja se pa, da določeno število mora vojaštvu dobiti in je dolžnost državne oblasti, da v krajih, koder ne bi način po deželnem odboru vpejlane dobave dovedel do popolnega uspeha, poseže vmes s prisilno rekvizicijo. V tem slučaju bodo županstva prisiljena, da primanjkuje število živine privedejo do oddaje.

Iz tega je razvidno, da je najkoristnejše za kmečko prebivalstvo, ako se oddaja klavne živine vojaštvu izvrši potom deželnega odbora, ki je pripravljen županstva tudi za njihov trud odškodovati in, ko se vrnejo zopet redne razmere, vse storiti, da se sedanje neizogibno oškodovanje naše živinoreje zopet popravi. Županstva pa, ki temu delu nasprotujejo, si nakopujejo težko odgovornost, ker kličejo nad svojo občino prisilno rekvizicijo, pri kateri jim deželni odbor ne bo mogel nikakor pomagati.

Saj je deželni odbor dobavo prevzel samo zato, da se izogne prisilni rekviziciji. To pa zamore iznelati le, če ga podpira vse kmečko prebivalstvo, v prvi vrsti županstva.

Deželni odbor ne izvršuje nikake kupčije s klavno živino, ampak je stopil samo kot dobrohoten posredovalec med vojno upravo in med ljudstvo. Za svoj trud si je le izgovoril odškodnino za lastne stroške. Ako bi kaj ostalo, pride vse v korist naši živinoreji.

Županstvu se naroča, da ljudstvo v tem smislu pouči in vpliva na to, da se oddaja klavne živine vojaštvu potom deželnega odbora točno izvrši.

Od deželnega odbora kranjskega.

V Ljubljani, dne 16. februarja 1916.

Za deželnega glavarja:

Dr. E. Lampe.

• • •

Obdelovanje polja na spomlad. 5. armadno poveljstvo je sporazumno z deželno vlado odredilo, da se bo v posameznih glavarstvih — izvzemši Kranj in Radovljico, ki sta v območju sosedne armade — spomladansko obdelovanje polja izvršilo s pomočjo vojaštva. Vsakemu glavarstvu se bo dodelil setveni častnik, ki bo posredoval med županstvi in vojaško oblastjo. Dobava vojaških delavskih moči kakor tudi potrebnih voz se izvrši brezplačno; za njih prehranitev skrbi armada. Vpoštevajoč okoliščine se bodo tudi ujetniki porabili za taka dela. Za Ljubljano in okolico je določenih 400 konj, da se opravijo spomladanska posetvena in druga dela. Kar manjka še semenskega žita, se bo dobilo pri »Zavodu za promet z žitom ob času vojske« ali pa pri poljedelskem ministrstvu. Potrebno množino semenskega žita naj dožene posetveni častnik, ki naj predloži tozadevni izkaz 5. armadnemu poveljstvu (oddelek Q.). Ker se bliža pomlad, je treba

vse priprave pospešiti, da bo imel trud tudi svoj uspeh.

Kave je baže dosti in se ni bati, da bi se izdatno podražila. Skladišča v monarhiji so dobro založena.

Tedenska pratika.

Petek, 25. februarja. Sv. Matija, apostol († 64).

Sobota, 26. februarja: Sv. Valburga, opatinja († 779). — Sv. Viktorin, mučenec. — Sv. Viligis, škof († 1011).

Nedelja, 27. februarja (druga predpepelnična): Sv. Porfirij, škof († 421). — Sv. Nestor, škof. — Sv. Adelajda, opatinja († 1015). — Bere se evangelij o sejavcu in semenu.

Ponedeljek, 28. februarja: Sv. Leander, škof († 597). — Sv. Baldomir, škof — Sv. Jožef iz Leonisse († 1612).

Torek, 29. februarja: Sv. Roman in Lupicin, opata († 470). — Sv. Rajmund spozn. — Sv. Osvald, škof († 992).

Sreda, 1. marca: Sv. Albin, škof († 549). — Sv. Hadrijan, papež.

Četrtek, 2. marca: Sv. Simplicij, škof († 483). — Karel blaženi.

Solnce vzhaja ob 6. u. 52 m. — z. ob 5. u. 40 m.

Luna: Zadnji krajec 26. februarja ob 10. u. 23 m. dopoldne.

Vremensko pravilo: Sv. Matija led razbija; — če ga ni, ga naredi.

Sv. Matija.

Matija, sv. apostol, je bil rojen v Betlehemu. Starši so ga skrbno poučevali v božji postavi. Ko je Jezus, Zveličar sveta, začel učiti, je bil Matija med prvimi njegovimi poslušalci. Spremljal je božjega Učenika po vseh njegovih potih, ter bil prištet med 72. učence. — Po vnebohodu Gospodovem se je podal z drugimi učenci in z apostoli v obednico zadnje večerje, kjer je z njimi vred čakal prihoda Sv. Duha. 10 dni so prebili v vedni molitvi. Enega dne vstane Peter in naznani pričujočim, da je treba izvoliti namesto Juda, izdajalca, novega apostola. Nato molijo in prosiho razsvetljenja iz nebes. Tedaj izvolijo pobožnega učenca Matija. Bil je prištet enajsterim apostolom.

Binkoštni praznik je Matija skupno z drugimi apostoli prejel Sv. Duha. Ko so se nato apostoli razkropili na vse strani sveta oznanjeval evangelij Kristusov, je Matija bila določena domača dežela Judeja, kjer je izvrševal poslanstvo Kristusovo. Z apostolsko gorečnostjo je prehodil vse vasi, mesta in kraje, ter pridobil za luč božjega nauka tisoče in tisoče domačinov. Trudil se je zlasti, da bi novi verniki v resnici tudi živeli po božjih naukih. Sv. Klemen Aleksandrijski poroča, da je sv. apostol novokrščence priganjal osobito za življenje zatajevanja. »Zoper slabo meso se je treba stalno boriti ter v nobeni reči ne ustreči njega poželjivosti in pohoti« — to je bila večkrat vsebina njegovega poučevanja.

Cerkvena zgodovina omenja, da je sv. Matija 33 let neprestano, z vso vnemo in

aumorno izvrševal svoj apostolski poklic po Judeji in Galileji. Toda ni se manjkalo tudi zakrknjenih in trdovratnih judov, ki niso mogli prenesti, da je število vernih kristjanov tako lepo in hitro rastlo. Ananije, veliki judovski duhovnik ga je poklical k sebi ter mu pretil s smrtjo, ako ne odneha. Matija pa očitno pred celim sodnim dvorom izpričuje resnico ter dokazuje, da je Jezus Odrešenik sveta, ki so ga trdovratni judje zavrgli. Njegovim odločnim in prepričevalnim besedam ni mogel nihče ugovarjati. Kljub temu je izrekel Ananija strašno obsodbo: Matija se mora živ kamenjati, češ da je Boga preklinjal. — Peljali so ga nato vun iz mesta. Sv. apostol se je zahvalil Bogu za milost, da more iz ljubezni do božjega Odrešenika umreti.

Po kratki molitvi, ki jo je kleče opravil, so ga divji krvniki obsuli s kamenjem, da se je zgrudil na tla; nato mu je pa rimski vojak odsekal glavo.

Njegovo sv. truplo so kristjani s častjo pokopali. Sv. kraljica Helena je pa njegove svetinje dala prenesti najprej v Rim, odtod pa na Nemško, v mesto Trier, kjer časte sv. Matija kot svojega posebnega zavetnika.

Zaprtje se odstranja splošno s pomočjo odvajalnih sredstev. Treba je pa izbrati tako odvajilo, ki ne draži čreves in ne navaditi telesa na redno vporabo. Dosti je odvajalnih sredstev, od katerih je treba vadno več zavzati, da se doseže zaželeni učinek. Konečno pa jih treba vsakodnevno vporabljati in se jih ne more več pogrešiti. So pa tudi odvajila, ki krepo črevesa in želodec. Tako priporočljivo sredstvo so Fellerjeve tek vzbujajoče rabarbarske kroglice zn. „Elza-kroglice“. Radi njih lagodnega učinka jih tudi ženske in otroci lahko uživajo. Tudi zabranjajo in odstranjajo neželjeno nabiranje masti. 6 skatli se pošlje na vse strani za 4 K 40 v, poštino prosto lekarnar E. V. Feller, Stubica, Elzstr. št. 16 (Hrvatska). Istočasno se pa lahko naroči tudi Fellerjev bol lajšajoči fluid iz rastlinskih esence zn. „Elzafluid“, 12 steklenic 6 kron prosto poštino. To staropriznano, odlično sredstvo je že pomagalo mnogim ljudem, ki so si valed prepiha, vlage ali prehlajenja nakopali kakor bolečine.

(— vs —)

To in ono.

Odgovor na ženitbeno ponudbo »Nedosegljiva bodočnost — s fronte.«

Ko smo Tvoje pismo brale, to v odgovor bi Ti dale. Hišo imaš res prav novo, brado lepo tud gotovo, in posestvo preobširno. Žal, da ni tam zdaj še mirno. Žal, živine dvomne vrste — ne prešteješ je na prste — imaš: lazice, skokice in še razne divje ptice. To žival bi nas prav vsaka znala »panati«, da spaka šla bi hitro vun iz vile; me bi vse to preprodila. Doda dobra ta bi bila, da bi dale Ti mazila, ki je strup za Tvojo čredo, ki bi z njim pregnal govedo.

Me smo deklice še mlade; to povedale bi rade: Za ženitev zdaj ni časa! Prej pognali boste s Kraso

laško roparsko golazen. To za nas bo dan prijazen; to za nas bo velik praznik ko pregnan bo vsak sovražnik. K Bogu kličemo v molitvi, da vsi pridete k vrnitvi v časti, slavi, venčani k nam na svatbo — ženini!

Najnovejše z bojišč.

Nov napad na Anglijo. Dne 20. februarja opoldne so nemška mornariška letala zopet napadla angleško obalo. Z dobrim uspehom so bile zadete tvornice v Dealu (pri Doverju), dalje kolodvorske in pristaniške naprave ter plinarna v Lowestoftu (na severovzhodnem obrežju od Londona). Glavni kolodvor in plinarna sta bila večkrat zadeta. Sovražni letalci so se sicer dvignili in zasledovali nemško brodovje, ki se je pa nepoškodovano vrnilo na svoje mesto.

Ob Stripi so avstrijski oddelki vrgli blizu Kozlova meko rusko postojanko. Zračni boji so se z večjo silo nadaljevali.

V Albaniji so prišle domače čete, ki jih vodijo avstrijski častniki, na obalo Jadranskega morja zahodno od Kavaje.

Na zahodnem bojišču je bil odbit angleški granatni napad pri Ypernu; tudi južno od Loosa se je moral sovražnik umakniti. Nemško zračno brodovje je napadlo mesta Fournes, Poperinghe, Amiens in Luneville.

Vprašanja in odgovori.

M. P. — Dol. Logatec: Komisija pri c. kr. okrajnem glavarstvu je edina odločilna oblast v zadevi podpor in državnih prejemkov. Če ta prošnja zavrže, je edina pot, da se vloži nova, bolj utemeljena prošnja, ki naj jo županstvo potrdi. — Nedavno smo čitali — bilo je tudi v »Domoljubu« — da bodo tozadevne prošnje mileje tolmačili in še z večjo naklonjenostjo reševali.

J. Sl. — Sv. Anton v Slov. Goricah. Vsem velja isto, kar smo navedli v predstojecem odgovoru. — Semintja dajo manj podpore, kakor bi se moglo po postavi, ker se izgovarjajo, da ni sile in potrebe. Prošnja se vloži potom županstva na tozadevno komisijo pri glavarstvu; ni nobene druge poti.

M. K. Klanc — Komenda: Vojne ujetnike, ki so bili v Srbiji, je prevzela Italija. Povečini so vse spravili na otok Azinara, kateri se nahaja na severozahodnem delu Sardinije ob Azinarskem zalivu. Čuje se, da zanje še ni preslabo ne v zdravstvenem, ne v preskrbovalnem oziru. — Nekaj ujetnikov so pa spravili na severnoafriško obrežje; tako se je vsaj pisalo.

Vozni red na železnicah

od 15. februarja dalje:

Gorenjski vlaki prihajajo v Ljubljano ob 10 50 dopoldne, 5 18 popoldne in 8 34 zvečer. — Odhajajo pa na Gorenjsko ob 6 55 zjutraj, 11 45 dopoldne in 6 45 zvečer.

Iz Ljubljane v Novo mesto ob 8 05 zjutraj, 12 52 opoldne in 7 06 zvečer. — Prihaja pa v Ljubljano ob 8 56 dopoldne, ob 2 35 popoldne in ob 9 14 zvečer.

Kamniški vlak prihaja v Ljubljano ob 6 42 zjutraj, 2 51 popoldne in 6 25 zvečer. — Odhaja pa iz Ljubljane proti Kamniku ob 7 48 zjutraj, ob 3 22 popoldne in ob 7 15 zvečer.

Iz Ljubljane na Vrhniko odhaja vlak ob 7 25 zjutraj, 1 18 opoldne in 7 20 zvečer. — Prihaja pa v Ljubljano ob 6 10 zjutraj, 10 36 dopoldne in 5 43 popoldne.

Iz Ljubljane proti Trstu odhajajo ob 1 30 ponoči, 6 41 zjutraj (brzovlak), ob 1. uri opoldne, ob 2 45 popoldne in ob 6 31 zvečer (brzovlak).

Iz Ljubljane proti Dunaju odhajajo vlaki: ob 6. uri zjutraj, ob 11 12 dopoldne (brzovlak), ob 2 51 popoldne, ob 11 20 in 11 51 ponoči (brzovlak).

Iz Trsta v Ljubljano prihajajo vlaki ob 10 47 dopoldne, 2 25 popoldne, ob 6 14 zvečer, 10 53 zvečer, 11 27 zvečer.

V Ljubljano prihajajo vlaki z Dunaja ob 6 15 zvečer, ob 10 11 zvečer, ob 1. uri ponoči, ob 2 11 zjutraj ob 6 20 zjutraj in 12 33 opoldne.

Iz Trziča prihajajo vlaki v Kranj ob 7 15 zjutraj, 10 06 dopoldne in 7 02 zvečer. Odhajajo pa iz Kranja v Trzič ob 8 14 zjutraj, ob 1. uri opoldne in ob 8 05 zvečer.

Dobre knjige.

Kratko navodilo staršem o verskem pouku majhnih otrok. Str. 118. Spisal Anton Bonaventura, škof ljubljanski. Ta knjižica se je poslala veleč. župnikom, da jo izročijo materam. Nekaj iztisov je pa še ostalo. Zato se dobi od sedaj tudi v Katoliški Bukvarni po 40 h. Matere naj jo večkrat prečitajo, posebno mlajše matere, da se nauče vestno in uspešno opravljati svojo prvo dolžnost: poučevati otroke, koj od prve mladosti v večnih resnicah. Tudi dekletom se priporoči, da bodo mogle materam pri manjših otrocih pomagati.

Slovarček nemškega in slovenskega jezika. Sestavil dr. I. Šleibinger, c. kr. profesor. Cena 1 K 20 vin., v platnu vezan 1 K 80 vin. — Za samouke, šolsko mladino in sploh vse, ki se boré s težavami nemškega jezika, je ta slovar silno koristen in potreben učni pripomoček. Slovarček navaja namreč pri nemških besedah vse izjemne oblike in pomaga tako samouku, da si nemške besede ne samo zapomni, temveč da jih zna tudi praktično rabiti.

Šenoa, Zadnja kmečka vojska. Cena 1 K 60 vin., vez. 2 K 60 vin. — Boji slovenskega kmeta proti svojemu tlačitelju graščaku so ena najzanimivejših pa tudi najžalostnejših epizod iz zgodovine Slovencev. Ta lepa povest je jasna priča vse grozote, kateri so bili v onih časih izpostavljeni kmečki rodovi. Dobi se v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

Večna molitev v navadnim tiskom v zelo priročni obliki je izšla v zalogi Katoliške Bukvarne v Ljubljani. Ta željno pričakovani molitvenik se za časa vojske dobi samo v zvezi z rdečo obrezo. Molitvenik je mogoče vezati le v omejenem številu, zato naj bi se za časa vojske v veli-

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenci.

Kdo naj jemlje Sirolin?

1. Vsak, ki trpi na trajnem kašlju. Lažje je obvarovati se bolezni, nego jo zdraviti.
2. Osebe s kroničnim kašlom bronhijev, ki s Sirolinom ozdrave.
3. Vadušljivi, katerim Sirolin znafno oledča naduha.
4. Skrofulzni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vspehom na splošni počutek.

Se dobi v
vseh lekarnah
K. 4.-

kih množinah ne naročal. Tudi se založništvo ne veže, da bo moglo vsakemu naročilu takoj ugoditi; zgodilo pa se bo to kakor hitro bodo dopuščale razmere. Molitvenik tudi nima stalne prodajne cene; današnja cena znaša 3 K. Ko bo razprodano prvo število, ki je sedaj naročeno v knjigovoznici, se bo cena dvignila v takem razmerju, kakor se bodo dvignile do takrat cene knjigovozniškega materialu. Po vojski, ko se uredijo razmere in padejo cene surovinam, se bo določila molitveniku stalna cena, ki bo nižja od današnje.

Pojasnilo.

Vsled vojske so se morale premeniti cene večini mojih predmetov. Tako na primer je kava, ki jo smatrajo naši sovražniki za prepovedano blago, radi dobavnih težkoč na svetovnem trgu od početka vojske pa do današnjega dne poskočila v ceni približno za triinpolkratno prejšnjo ceno.

Pomanjkanje papirja in izvežbanih delavnih sil pa nam sedaj onemogoča, da bi si v zadostni množini oskrbeli za prodajo blaga po premenjenih cenah potrebno novo embalažo z novimi cenami in porabljati moramo toraj kakoršne koli stare embalaže s starimi natisnjenimi cenami. Cene, ki so se prej nahajale na embalažah, so brezpredmetne in se nič ne ozirajo na cene, po katerih se sedaj prodaja blago.

V kolikor torej morem porabljati embalaže, pri katerih se pri tisku ni moglo ozirati na sedanje tržne razmere, so prelepljene stare cene z listki, ki nosijo poleg prave cene ime „Meinl“ in zgoraj odtisnjeno varstveno znamko.

Julius Meinl.

LOTERIJSKE ŠTEVILKE.

Gradec, 16. februarja: 54, 53, 30, 27, 6.
Linc, 19. februarja: 47, 42, 77, 69, 67.

Smrekov les

za brušenje, se išče v vsaki množini proti takojšnjemu plačilu za takojšnjo dobavo. Ponudbe za franko lesnega skladišča v Goricih event. postaja Medvode, se prosijo na papirnico Goricih event. Medvode, Gorenjsko. 443

SKRIVALNICA.

Kje je pekovski učenec?

Kupimo po najvišjih cenah domača semena kakor: črno in rdečo deteljo, repno, laneno in korenjevo seme, razna travna semena, čebulček, česen, grah, bučne peske, fine vrste fižolov in drugo. —

Trgovina s semen

Sever & Urbanč, Ljubljana
Wolfova ul'ca št. 12.

Sprejme se na manjše gospodarstvo poštenega obnašanja, kateri se razume na gospodarska dela. Naslov pove iz prijaznosti uprava „Slovenca“ pod št. 435.

deklet

Nadomestek za

riž

Tarhonya iz zajamčeno najfinejše moke št. 0 po K 236 za kilogram. Pri večjem naročilu primerno ceneje. Ponuja Jan Jenull v Leobanu. Kuhinjski recepti zastoj. 247

Posestniki

ki so pomladi 1915 kupili za seme pri c kr. kmetijski družbi v Ljubljani pšenico za pomladansko setev se uljudno naprošajo, da naznanijo z svojim natančnim naslovom, kake uspehe so imeli s to pšenico. — Poročila naj se blagovoljno vposlati na upravnštvo „Domoljuba“ pod. „Pšenica I. 1915.“

Kako pozno je sedaj?

tako se sliši mnogokrat popraševati ljudi, kateri pač imajo uro v žepu ali na steni, ampak svoji lastni uri ne verjamejo, ker je le slaba, netočna, vedno stojič bazar ura. Kdor nasprotno ima Suttnerjevo uro, ve vedno natanko, kako pozno je.

Lastna znamka „I.K.O.“ najbolj zanesljiva ura.

Lastna znamka „I.K.O.“ najbolj zanesljiva ura.

Št. 600 Žepna ura z radijem, ki se ponoči sveti	K 8-40
„ 410 Nikel.-anker-Roskopf ura	4-10
„ 705 Roskopf ura, kolesje v kamnih tekoče	5-90
„ 719 Srebrna rem. ura	7-80
„ 720 Srebrna cilind. rem. ura	9-70
„ 1450 Bela kovinasta verižica	2-80
„ nikelnasta	1-—
„ 916 Srebrna verižica	3-20
„ 89 Double zlata verižica	5-90

Velika izbira ur za gospode in dame, verižice, prstane, broške, obeske, zapestnice, zavrtnate verižice, uhane, blago v zlatu in srebru, namizna orodja, daljnogleda itd. v velikem ilustrovanem

ceniku z mnogimi podobami katerega zahtevajte zastoj in poštno prostega.

Raz: o: ilija se po povzetju ali pa če se denar vnaprej pošlje. Neugajajoče zamenjam. Vse ure so natančno preizkušene.

Lastna tovarna ur v Švic

H. SUTTNER samo v Ljubljani št. 1

1203 Nima nobene podružnice.

Razširja:te „DOMOLJUBA“!

Najden denar

2570

pomenja naše najnovejše poročilo o srečkah, vsebuječe srečkovno skupino štev. 5 na 50 mesečnih obrokov po samo 3 krone z glavnimi dobitki

180.000 kron.

Poročilo se pošilja brezplačno.

Srečkovno zastopstvo 12, Ljubljana.

Nadomestek za**meso**

prima tirolske kmetijske klobase v kosih po K 4 80 prima brunšviške po K 4 60 za kilogram, pri večjem odjemu primerno ceneje, ponuja Jan. Jenuil v Leobnu. Razpošilja se vsak dan. Posebno priporočljivo za gostilničarje kot toplja in mrzla jed. 246

Edino dobri in solidni stroji so samo „Gritzner“ in „Afrana“ Prednosti: krogli čen tek, biserni ubod (Peristich). Pouk o vezenju in krpanju brezplačno v hiši. Edina tovar. zaloga šivalnih strojev Josip Petelinc Ljubljana blizu franc. mostu, 3. hiša za vodo. *Velikna varovanja.*

5 vinarjev

stane dopisnica, potom katere izvolite zahtevati moj glavni cenik s 4000 slikami, obsega obč bogato izbero pripravljenih predmetov za vsakdanjo rabo in darila; cenik se pošlje vsakomur zastop. in poštne prosto.

Prva tovarna ur JAN KONRAD, o. in kr. dvorni založnik, Brux št. 782 (Češko).

Pristne nikeln. žepne ure po 4 20 K, 5 — K. V srebru 8 40 K, 9 50 K. Nikeln. budilka 2 90 K, ure s kukavico 7 85 K, ure z nihalom 9 — K. Pošilja se po povzetju. Neugajajoče se zmenja ali denar nazaj.

Kranjska deželna poštarna zveza v Ljubljani.

n. a. dež. življ. in re. in. rezo. in. jamst. zavarovalnica

sprejema zavarovanja na doživetje in smrti, otroških dot. rentna in ljudska, nezgodna in jamstvena zavarovanja.

Javen zavod. Absolutna varnost. Nizke premije. Udeležba na dividendah pri življenjski zavarov. že po prvem letu.

Stanje zavarovanj koncem 1914 K 173.490 838 — Stanje gar. londov koncem 1914 K 48.732.223 76

V letu 1914 se je izplačalo zavarovancem na dividendah čistega dobička K 432.232 66

Ker namerava skleniti življenjsko zavarovanje veljavno hkrati za vojno zavarovanje, so se v lastno korist obrne do gori ometovane podružnice.

Prospekti zastop. in poštne prosto.

Sposobni zastopniki se sprejmejo po najugodnejšim pogoji.

Marije Terezije cesta 12.

Denar mečete proč

ako plačujete veliko ceno za fine likerje, ker morete sami pripraviti najfin vrste s svojimi ekstrakti. Iste ekstrakte s uporabljenim navodilom za napravo 6 litr. najfinje. rumna ali „Alt-vatra“, benediktina, cesardica, kumlova, močadorna, črnjeveca, ananasa, marashina, vaniljeva, punča, pomorenasta, angli. grenčica, kava, kakao, šartraz, dišeča perla, vianjo, buč. likerja, nillaša, brinjeveca, jersabinske, slivovke, konjaka K 1 90; 3 stekl. K 4 50; 6 stekl. K 7 50; 12 stekl. K 13 50 franko po povzetju. Ne more se skaziti! Pristen le pri

JAN GROLICHU, drožerija pri angelu, BRNO 98, Morava.

100 litrov zdrave domače pijače

osvežujoče, dobre in žejo gasoče si lahko vsak sam priredi s malimi stroški. V zalogi so snovi za: ananas, jabolčnik, grenadina, malinovec, poprova meta, muškatelec, pomerančnik, dišeča perla, vianjeveca. Skaziti se ne more. Snovi s navodilom stanajo K 5 80 franko po povzetju. Na 5 takih porcij dodam i povrhu.

Jan Grollich, drožerija pri angelu, BRNO 98, Morava.

Diamanti za rezanje stekla

za steklarje in domačo rabo. — Št. 1 za steklo v oknih K 2 40. — Št. 2 za nav. močno steklo K 3 00. — Št. 3 za vse vrste brušenega stekla K 6 50. — Št. 4 za močno brušeno steklo, neobdelano, in za srečala K 8 —.

Povzete 35 vin. več. Za resno in solidno blago jamči

Jan Grollich, drožerija pri angelu, BRNO 98, Morava.

Moj kosmetični petrolej za lase

Delavec v naravnodokopnih petrolejskih rudarijah ne postanejo nikoli plešasti. Jaz sem našel: etajdi petrolej pridelal v kosmetikum za lase in dosegel s njim najlepše uspehe pri redkih lasih in pri izpadanju las. Ljubiva se samo v moji drožeriji v Brnu. — Stekl. stane K 1 — i 4 steklenice K 6 50; 12 stekl. K 10 —. Pošt. nina K 1 05 do K 1 15. Manj kot 3 steklenici se po pošti ne pošilja.

JAN GROLICH, drožerija pri angelu, Brno 98, Morava.

Framydol je sredstvo za pomlačenje las, ki rdeče, svetle in sive lase in brade za trajno temno pobarva. I steklenica s poštnino vred K 2 35.

Rydyol je rešnata voda, ki živo pordeči blede lase. Učinek je čudovit. I steklenica s poštnino vred K 2 15. Povzete 35 v. več. Naslov za naročila:

JAN GROLICH, drožerija pri angelu, Brno 98, Morava.

500 kron v zlatu

če ne odstrani kreme Grollich s sraven spadajočim milom vse solinčne poge, maroge, solinčne opekline, ogroze, obrazno rdečico itd. in ne ohrani kožo mladostno, vežo in zdravo. Cena K 3 15 s poštnino. Stanje K 3 30, 4 porcij K 18 50. Vse brez kakih nadaljnjih stroškov. Naslov za naročila

JAN GROLICH, drožerija pri angelu, Brno 98, Morava.

Varite pivo doma

poproskušenem navodilu. Snovi za 10 litrov piva s 50 zamaki 3 K, poštnina 64 vin. in pet takih porcij se ena navaja in pošlje poštne prosto. Naročite torej za več tovarjev.

JAN GROLICH, drožerija pri angelu, Brno 98, Morava.

Ustanovljeno leta 1893.

Ustanovljeno leta 1893.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

reg. strovana zadruga z ome. en. m. jamstvom

sprejema in obrestuje hranilne vloge po

Rentni davek plačuje iz svojega. Zunanji vlagatelj so za pošt.

5 %

ljanje denarja na razpolago brezplačno položnice poštne hranilnice.

Zadruga dovoljuje posojila v odsekih na 7 1/2, 15 ali 22 1/2 let, pa tudi izven odsekov proti poljubno dogovorjenim odplačilom. — Dovoljujejo se ranžijska posojila proti zaznambi na plačo in zavarovalni polici ali proti poroštvo.

Prospekti na razpolago.

Društveno lastno premoženje znaša čez 600.000 K. Deležnikov je bilo koncem leta 1913 2492 z 17406 deleži, ki reprezentujejo jamstvene glavnice za 6.788.340 K.

Nadčelstvo:

Predsednik: Andrej Kalan, prelat in stolni kanonik v Ljubljani.

I. podpredsednik:

Ivan Sušnik, stolni kanonik v Ljubljani.

II. podpredsednik:

Karol Pollak ml., tovarnar v Ljubljani.

Člani: Fran Borštnik, o. kr. profesor v p. v Ljubljani; Ignacij Zaplotnik, katehet v Ljubljani; Ivan Dolenc, o. kr. profesor v Ljubljani; dr. Jožef Grušen, stolni kanonik v Ljubljani; Anton Koblar, dekan v Kranju; dr. Jakob Mohorčič, odvetnik v Ljubljani; dr. Fran Štrepč, odvetnik v Ljubljani; R. Remec, ravnatelj trg. šole v Ljubljani; Anton Sušnik, o. kr. g. profesor v Ljubljani; dr. Viljem Schweitzer, odvetnik v Ljubljani; dr. Aleš Ušenčnik, prof. bogoslovja v Ljubljani; Fran Verbič, o. kr. g. prof. v Ljubljani.

Nadzorstvo:

Predsednik: Anton Kržič, o. kr. profesor in kanonik v Ljubljani. — Člani: Anton Cadež, katehet v Ljubljani; Ivan Mlakar, profesor v Ljubljani; K. Gruber, o. kr. fin. rač. oficijal v Ljubljani; Avguštin Zajc, o. kr. revident in posestnik v Ljubljani.

izkušeno se je obneslo za vojake v vojski in
sploh za vsakega kot najboljšee

bol oblažajoče mazanje

pri prehladu, reumatizmu, gihtu, infuenci,
prsti, vratni in bolesti v hrbtu

Dr. Richter-ja

Sidro-Liniment. essenci
compos.

Nadomestilo
za **Sidro-Pain-Expeller.**

Steklenica kron. — 30, 1'40, 2'—

Dohva se v lekarnah ali direktno
v Dr. Richter-ja lekarni „Pri zlatem levu“,
Praga, I., Klizalecova cesta 4.

Dnevno raspošiljanje.

Semenska trgovina
Alojzija Korsika
v Ljubljani, Bleiweisova cesta (Vrtača 3)
naznanja častitemu p. n. občinstvu, da je moji novi

cenik za leto 1916

izšel in se dobi **brezplačno**. V zalogi so najboljša
travnja, poljska, zelenjadna in cvetlična semena na
drobno in debelo. Z odličnim spoštovanjem

300 **Al. Korsika.**

Uenaria ni

draginja je veliko večja, za-
sajšek pa manjši. Ako ho-
čete moliti trčati doma v
svojem kraju **prosto 10 K**
na dan zaslužiti, pošljite
za pošto v priložni znam-
ki za 10 vin in 40j natan-
čen naslov na:

JOSIP BRTIČ
Hirska ulica 30, Kranjska.
Opravilo je pripravno za
moške in ženske.

Kupujte v Katoliški
Buk varni!

Kava

50 % ceneje!

Ameriška štedilna kava,
lepo dišuća, izdatna in
štedilna 5 kr vreda za po-
skušnjo K 12-00 post pro-
sto po povzetju 101 kilogra-
ma prvovrstnega čaja
za K 2-50 tudi 50 kom. razgl.
lepih razlednic pošlje za K
A. Schapira št. 473,
Novor Kave in čaja,
TISZA BOGDANY,
Ungara.

Od 1. februarja okroglo 10%

večja cena vsled velikega podraženja stroš-
kov za vse masčobne snovi, stekla, zavi-
zalnih predmetov itd. Nove nadrobne cene
so po vseh lekarnah in drožerijah Avstro-
Ogrske sledeče:

Lysoform	v izvornih steklenkah (zeleno steklo)			
po 100 g	250 g	500 g	1000 g	
K 1.—	2.—	3.50	5.50	
Lysoformovo mi'lo	v eleg. kartonih kos			K 1.60
Lysoform s poprovo meto	ustna voda steklen.			K 1.60

Kupujte Lysoformove izdelke samo v izvorni
opremi, z znano varstveno znamko.

Dr. Keleti & Muranyi, kemične tovarne,
izdelovalnica Lysoforma, U'pest,

Stanje vlog čez 23 milijonov kron.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadru'ga z neomejeno zavezo

Ljubljana, Miklošičeva cesta štev. 6, pritrilje, v lastni hiši nasproti hotela „Unien“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v
tekočem računu, za katere jamčijo ne

— samo njeni združniki, temveč —
tudi cela dežela Kranjska

in jih
obrestuje po **4 ³/₄ %**

brez kakega odbitka, tako da sprejme vlo-
nik od vsakih vloženih **100 kron čistih**
obresti **4-75 kron na leto.**

Za nalaganje po pošti so poštnohranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

